

Pravidla lezení v pískovcových skalních oblastech v Čechách

Preambule

Horolezci ctí krásy a hodnoty přírodou vytvořených skalních útvarů a jedinečných skalních měst na území České republiky i kdekoli jinde na světě. Váží si horolezeckého díla vytvořeného svými předchůdci a ctí jeho tradici. Každý lezec proto přispívá dodržováním těchto pravidel k zachování tohoto přírodního bohatství v nepoškozeném stavu i pro další generace. Zavazuje se, že bude přelézat cesty i tvořit nové citlivě a pouze v souladu s nimi.

Článek 1

Úvod

- (1) Pravidla lezení v pískovcových skalních oblastech v Čechách (dále jen „Pravidla“) se vztahují na pískovcové lezecké objekty na území České republiky s výjimkou pískovcových lezeckých objektů na Moravě.
- (2) Lezci jsou povinni informovat se o případných omezeních platných pro danou skalní oblast či lezecký objekt a řídit se jimi. Zároveň jsou všichni povinni řídit se obecně závaznými předpisy.
- (3) Oblastní vrcholové komise (dále jen "OVK") mohou zpřesnit tato Pravidla tam, kde je to výslovně uvedeno.
- (4) OVK mohou zpřesnit Pravidla v čl. 2, čl. 4.2 odst. 3, čl. 6.1, 6.2, 6.3 a 6.4 odst. 1 až 4.
- (5) Lezení na lezecké objekty je činností provozovanou na vlastní nebezpečí.

Článek 2

Ochrana přírody

Lezci jsou povinni:

- a) chovat se na lezeckých objektech a v jejich okolí tak, aby nedocházelo k poškozování přírody, dbát na čistotu a pořádek;
- b) ve zvláště chráněných územích (dále jen "ZCHÚ") s vymezenými lezeckými lokalitami využívat k lezení pouze tyto lokality a přístupové a sestupové trasy, jsou-li určeny;
- c) řídit se značením umístěným majiteli pozemků, orgány ochrany přírody, správci lesa a dalšími oprávněnými subjekty v místech těmito značeními označených.

Lezcům je zakázáno:

- a) jakkoliv měnit povrch skal za účelem úpravy a vytváření chytů a stupů; výjimku může udělit OVK např. pro bývalé lomy a nepřirodní terény; v případě ZCHÚ se tak může stát výhradně na základě písemného souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody;
- b) lézt na mokřích a vlhkých skalách, lézt v botách s tvrdou podrážkou;
- c) při zakládání a odstraňování textilních smyček (dále jen "smyčky") poškozovat skálu a rostliny;
- d) používat jisticí prostředky poškozující skálu (vklíněnce, frendy, skoby atd.);
- e) manipulací s lanem poškozovat třením povrch skal; lezecké cesty nesmí být zdolávány styly On Sight (OS), Rotpunkt (RP), Toprope (TR) atd., pokud by přitom mohlo dojít k poškození skály třením lana.

Článek 3

Fixní jištění

- (1) Fixní jištění a slaňovací body zanechané ve skále musí odpovídat příslušným normám ČSN (EN) a požadavkům Bezpečnostní komise ČHS pro danou oblast a daný typ skály.
- (2) Za způsob osazení a volbu použitého fixního jištění a slaňovacího bodu odpovídá ten, kdo jej osadil.
- (3) Údržbu fixního jištění a slaňovacích bodů zajišťuje OVK prostřednictvím správců skal jako odborný orgán ČHS.
- (4) Lezci jsou povinni chovat se k fixním jištěním a slaňovacím bodům šetrně, zejména při lezení s horním jištěním (TR) používat v posledním jištění (vratném bodu), pokud toto není vybaveno karabinou trvale, vlastní karabiny a po ukončení lezení slanit.
- (5) Lezci jsou povinni informovat příslušného správce skal nebo příslušnou OVK, zjistí-li anebo mají-li podezření, že fixní jištění či slaňovací bod nebo jejich osazení je vadné. Stejně postupuje lezec při zjištění poškození nebo nebezpečí poškození důležitého přírodního jištění.
- (6) Po schválení cesty příslušnou OVK není dovoleno fixní jištění přidávat, přemísťovat nebo ubírat, vyjma provádění údržby. O výjimkách rozhoduje OVK.
- (7) Fixní jištění a slaňovací body nesmí být použity k outdoorovým aktivitám, např. přelánění.

Článek 4

Pravidla sportovního lezení

4.1 Všeobecné zásady

- (1) Lezecké cesty je možno zdolávat různými způsoby. Za sportovní je však možno označit pouze ty, při kterých byla dodržena Pravidla.
- (2) Sportovní lezení v pískovcových oblastech se řídí principem „volného lezení“ bez použití umělých pomocných prostředků. Lezec postupuje po skále pouze pomocí použití vlastní tělesné síly na přirozených záchytných bodech.
- (3) Sportovní hodnota lezení je charakterizována především čistotou lezeckého stylu. Jedná se o lezení co nejdelších úseků bez odpočinku a bez dobírání. Pokud je lezecká cesta zdolána zcela či částečně s jištěním shora (TR) nebo s odpočinkem, pak má menší sportovní hodnotu. Cesta, která byla překonána pomocí umělých pomocných prostředků, není vylzeena ve smyslu Pravidel.

4.2 Jisticí a pomocné prostředky

- (1) K jištění smí být použito lano, smyčky, fixní jištění a slaňovací kruhy.
- (2) Použití umělých pomocných prostředků, které by lezci pomohly ve výstupu, je nespportovní. Patří sem použití všech jisticích prostředků jako chytu či stupu, používání žebříků, stromů, dopravených klád, kmenů stromů, házení lana a tažení lanem.
- (3) Použití chemických a minerálních látek, které by měly sloužit ke zvýšení tření na skalách (např. magnesium), není součástí dlouhodobé tradice pískovcového lezení a snižuje sportovní hodnotu výstupu. Je považováno za nevhodné především v oblastech vnímaných jako klasické, v cestách nižší obtížnosti (do IXa) a u výstupů vzniklých před rokem 1980.

4.3 Použití lana

Lano slouží při sportovním výstupu výlučně k jištění. Všechny způsoby použití lana, kterými by byl lezec ve svém pohybu podporován, nejsou přípustné.

4.4 Použití smyček

K jištění lezce lze založit smyčky. Tyto musí být založeny bezprostředně na skále nebo na jiných přirozených záchytných bodech, např. stromu. Bude-li smyčka použita k odpočinku či dobírání, musí se v lezení pokračovat opět z pozice, ve které bylo přerušeno, to znamená na posledních použitých chyttech a stupech. Všechny smyčky se po ukončení lezení odstraní.

4.5 Použití fixních jištění

(1) Fixní jištění slouží k jištění lezce. Jejich použití k podpoře pohybu lezce je nesportovní. Užití pomocných prostředků (šáhlo, nahazování smyčky...), které slouží k zavěšení lana na fixní jištění, se považuje také za nesportovní. Dojde-li na fixním jištění k přerušení lezení, musí lezec při dalším postupu pokračovat ze stejného místa, ve kterém k přerušení došlo.

(2) Fixní jištění sousedních nebo křížujících cest a slaňovací kruhy smí být použity pouze pokud jich použil k jištění prvovýstupce a uvádí-li to v popisu cesty.

4.6 Postranní jištění (tzv. schwebe)

Použití postranního jištění (tzv. schwebe), s výjimkou výstupů uskutečněných před 1.5.1968, snižuje sportovní hodnotu výstupu.

4.7 Stavění

(1) Stavění vlastní silou, resp. ze sedačky, je uznávaný způsob lezecké techniky. Za sportovní se považuje pouze tam, kde je užil prvovýstupce. Stavění vlastní silou je hodnotnější. Přezení místa, které přešel prvovýstupce se stavěním, je bez stavění sportovně hodnotnější.

(2) Při stavění vlastní silou smí být stavějící spolulezec spojen s fixním jištěním nebo s jisticí smyčkou pouze volně visícím sebejištěním.

(3) Druholecí mají právo zdolat místo stavění pomocí lana.

(4) Místa stavění jsou uvedena v popisu cesty. Stavění na jiných místech znamená, že cesta nebyla vylezena v duchu Pravidel.

(5) Pokud dojde k prvnímu přezení bez stavění, je povinností oznámit tuto skutečnost příslušné OVK spolu s návrhem obtížnosti tohoto místa.

4.8 Přerušování nebo ukončení výstupu

Pokud se prvovezec v průběhu výstupu vrací, musí při dalším pokusu překonat opakovaný úsek sportovně bezchybně. Přitom smí být k jištění použity již založené smyčky. Po pádu smí doručkovat k nejvyššímu existujícímu jisticímu bodu. Pokud dojde k přerušování lezení, musí při novém pokusu znovu vylézt celou cestu. Smyčky, které zůstaly v právě absolvované cestě, smí být znovu použity.

4.9 Zápisy do vrcholové knihy

- (1) Vrcholové knihy slouží k zápisu výstupů provedených podle Pravidel.
- (2) Anonymní dodatky k cizím zápisům, škrtnání, jakož i nevěcné zápisy jsou nespportovní, zbytečné a nežádoucí.

Článek 5

Bouldering

- (1) Bouldering je zvláštní forma volného lezení na nízké lezecké objekty obvykle menší než cca 5 metrů bez použití jakýchkoliv jisticích prostředků a lana. Mohou být předepsány povinné stupy a chyty, nebo naopak některé vyloučeny. Je povoleno umělé ztížení cesty např. stanovením polohy pro nástup (z lehu, ze sedu).
- (2) Za sportovní se považuje pouze přečtení celé cesty bez přerušení, jen po určených stupech a chytech a z předepsané polohy.

Článek 6

Prvovýstupy

6.1 Právo na prvovýstupy

- (1) Pokud lezec z jakéhokoliv důvodu zahájený prvovýstup (projekt) nedokončí, je povinen jej vyznačit, a to viditelně založenou smyčkou s dlouhými konci nebo smyčkou umístěnou do již osazeného fixního jištění. Tato označení nesmí být jinými lezci odstraněna. Zahájení prvovýstupu (projektu) se musí nahlásit do 4 týdnů od zahájení příslušné OVK.
- (2) Nárok na dokončení prvovýstupu trvá 2 roky po prvním pokusu. Poté smí v započatém výstupu pokračovat každý lezec. U již započatých výstupů je doba nároku pouze 1 rok. Nárok platí pouze tehdy, byl-li při novém pokusu zdolán a označen zásadně nový úsek plánovaného výstupu.
- (3) Po dobu trvání nároku není přípustné pokračovat ve výstupech započatých jinými lezci bez jejich svolení či dospět do plánovaného průběhu cesty z jiného místa. V případě takového nespportovního chování nebude prvovýstup uznán. Pokud byla přitom osazena fixní jištění, má prvovýstupce právo je použít, jako by je osadil sám.
- (4) V případě porušení Pravidel v průběhu pokusu o prvovýstup ztrácí lezec svůj nárok na jeho dokončení.

6.2 Příprava prvovýstupu, prohlídka trasy

- (1) Před prvovýstupem je lezec povinen seznámit se v terénu se stavbou věže či masivu a svůj záměr náležitě promyslet. Tam, kde je to stanoveno, si musí vyžádat předchozí souhlas příslušné OVK. Pokud je to stanoveno, tak i příslušného orgánu ochrany přírody.
- (2) Není přípustné prostupovat cestu před prvovýstupem nejprve způsobem odporujícím Pravidlům nebo se zajištěním shora nebo zkoumat možnosti ze slánění záměrně vedeného do míst plánovaného prvovýstupu.

6.3 Chování při prvovýstupech

- (1) Pravidla musí být dodržena i při prvovýstupech. Realizace každého pokusu musí probíhat od nástupu, tedy zdola. Prvovýstupy a jejich varianty se zásadně realizují až k vrcholu.
- (2) V případě nových cest či variant nesmí dojít u ostatních cest k ovlivnění jejich historicky daného průběhu ani jejich charakteru. Cesty by měly vést po přirozeném průběhu skalní

struktury (lezecká linie). Kombinace částí již existujících výstupů, především ve spojení s příčnými cestami, se jako prvovýstup neuznávají. Nepodstatná odbočení z cesty se také jako prvovýstup neuznávají.

(3) Vzdálenost nové cesty nebo varianty od sousední musí být minimálně 3 metry. Výjimka je možná jenom tam, kde není možný přechod z jedné do druhé, nebo kde se dvě cesty křížují.

(4) Stavění vlastní silou, resp. stavění ze sedačky, je povoleno pouze výjimečně se souhlasem OVK.

(5) Předchozí umístění jištění, např. pomocí slanění, křížování nebo s jištěním ze shora není přípustné.

6.4 Umístění fixních jištění

(1) Fixní jištění se osazuje z pozice čistého lezení nebo prvovýstupce může použít jako záchytné body v souladu s Pravidly založenou smyčkou, závěsné háčky a max. dva navrtáváky, ve kterých visí. Místo navrtáváku se smí použít jiná pomůcka ke skále šetrnější.

(2) Fixní jištění musí být osazeno co nejbližší k záchytnému bodu (navrtáváku, smyčce, závěsnému háčku). Maximální vzdálenost je 30 cm.

(3) Každé fixní jištění je nutno umístit tak, aby bylo z lezecké pozice bezproblémově dosažitelné, a to i lezcem menší postavy. Fixní jištění se umísťují tak, aby při současném zachování co největšího možného odstupu bylo zajištěno dostačující jištění. Vzdušnou čarou měřená vzdálenost mezi dvěma fixními jištěními jedné cesty nesmí být kratší než 3 metry. Výjimky jsou možné v odůvodněných případech (např. nebezpečí úrazu). V cestě může být tato vzdálenost zkrácena až na 2 metry, a to jen jednou. Vzdálenost 3 metry se musí dodržet také mezi fixním jištěním dvou sousedních cest pokud jsou blízko sebe nebo se křížují či na sebe navazují. Další výjimky může povolit příslušná OVK.

(4) Dojde-li při prvovýstupu k použití nebo křížování existujícího výstupu, nesmí se v něm provádět žádné změny v umístění fixních jištění.

(5) Použita smí být pouze fixní jištění, jejichž pevnost a míry odpovídají platným normám ČSN (EN) a doporučením ČHS. Pokud fixní jištění není umístěno řádně, ale pouze provizorně, je nutné zmínit toto ve vrcholové knize a nedostatek neprodleně odstranit. Za tímto účelem smí být fixní jištění po ukončení prvovýstupu dosaženo slaněním nebo s jištěním ze shora a staré fixní jištění smí být použito jako záchytný bod. To samé platí, pokud byl prvovýstup jištěn na navrtáváku. Díry na fixní jištění, do kterých nebylo žádné zatlučeno, a díry po vyměněných fixních jištěních se musí okamžitě uzavřít.

6.5 Hlášení dokončených prvovýstupů

(1) Provedené prvovýstupy se hlásí příslušné OVK písemně ve lhůtě 4 týdnů. Hlášení musí obsahovat:

- skalní oblast;
- jméno nebo návrh jména nového lezeckého objektu;
- návrh názvu nové cesty;
- stupeň obtížnosti (buď AF nebo AF a RP);
- jméno a příjmení všech účastníků v pořadí na laně při dosažení vrcholu, při střídavém vedení jsou prvolezci spojení písmenem „a“;
- způsob jištění (např. jištěn ze zdola, samojištění);
- adresu, sportovní oddíl prvolezce(ů);
- datum;
- přesný popis cesty pokud možno i s nákresem výstupu;
- použité jištění, včetně dodatečně osazených; v případě špatného jištění i „psychickou“ náročnost.

(2) Svým podpisem prvovýstupce potvrzuje provedení v souladu s Pravidly. Pokud nemůže být prvovýstup z důvodu nepříznivých okolností (např. začínající déšť, stmívání) zanesen do vrcholové knihy v den provedení, je nutno zápis obratem, nejpozději však v průběhu 2 týdnů, doplnit.

(3) Prvovýstupy, které nebudou zapsány do vrcholové knihy a prvovýstupy, u kterých nebude zápis ve stanovené lhůtě doplněn a prvovýstupy, které nebudou hlášeny příslušné OVK, nebudou uznány.

6.6 Prověření a hodnocení prvovýstupů

(1) Prvovýstupy schvaluje příslušná OVK, která o nich rozhodne nejpozději do 12 měsíců od doručení písemného oznámení o prvovýstupu.

(2) OVK prověří všechny údaje a případně se na místě samém přesvědčí, zda byl prvovýstup uskutečněn podle Pravidel. Poté rozhodne o uznání nebo neuznání, případně o zrušení prvovýstupu. OVK také definitivně stanoví obtížnost a potvrdí (nebo zamítne) název lezeckého objektu a cesty. Rozhodnutí o neuznání či zrušení prvovýstupu musí být s odůvodněním písemně sděleno prvovleczi do 14 dnů od rozhodnutí.

(3) Zruší-li OVK prvovýstup, rozhodne o tom, zda osazené fixní jištění má být odstraněno a do kdy (zpravidla do 1 roku), nebo zda bude ponecháno. Fixní jištění je povinen odstranit prvovýstupce.

(4) Proti rozhodnutí OVK o neuznání nebo zrušení prvovýstupu se může prvovýstupce do 2 měsíců odvolat k Centrální vrcholové komisi. Ta rozhodne o prvovýstupu do 6 měsíců od obdržení odvolání s konečnou platností. Své rozhodnutí spolu s odůvodněním písemně sdělí prvovýstupci.

(5) OVK eviduje platné prvovýstupy včetně veškeré dokumentace.

6.7 Zákazy prvovýstupů

Příslušná OVK má právo uzavřít lezecké objekty a oblasti nebo jejich části pro provádění dalších prvovýstupů. Pokud byly v těchto případech prvovýstupy již započaty, mají autoři nárok na jejich dokončení. Všechny tyto prvovýstupy musí být předloženy příslušné OVK k evidenci.

Článek 7

Stupnice obtížnosti a lezecké styly

(1) Stupeň obtížnosti lezecké cesty udává míru náročnosti lezeckého umění a síly, které jsou zapotřebí k výstupu za normálních podmínek. Stanovuje se podle nejobtížnějšího místa, resp. podle počtu obtížných míst. V případě variant se posuzuje celý výstup. Mimořádně těžké, špatně jištěné nebo lámavé cesty mohou být označeny "!" nebo slovní poznámkou (náročný, křehký, nejištěný, apod.).

(2) K lezení na pískovcových skalách v Čechách se používá Saská stupnice, která začíná stupněm obtížnosti I a je směrem nahoru otevřená. Stupně obtížnosti od VII výše jsou dále rozdělené připojením písmen "a", "b" a "c", čímž dochází k dalšímu rozdělení na nižší a vyšší obtížnost. V některých oblastech se písmeno "a" nepoužívá, proto jsou např. stupně VII a VIIa rovnocenné.

(3) Stupnice přeskoků se používá k ohodnocení skoků. Zahrnuje stupně obtížnosti 1 až 5. Stupeň obtížnosti jednoho skoku hodnotí charakter seskoku a výskoku, dráhu skoku a jeho délku. Obtížnost navazujících jednotlivých částí cest před nebo po skoku se udává dodatečně podle příslušné stupnice.

(4) Bouldering - používá se stupnice francouzská, která začíná písmeny Fb 1, od stupně 5 se připojují pro další jemnější rozlišení obtížnosti písmena "a", "b" nebo "c", která se mohou doplnit ještě znaménkem "+". Obtížnost cesty bývá někdy doplněna poznámkou z jaké pozice se nastupuje (SD sit down, ze sedu).

(5) Sportovní hodnotu lezeckého výkonu určuje mimo stupně obtížnosti i lezecký styl v pořadí: On sight (OS), Flash (OSF), Redpoint (RP), Pinkpoint (PP), Absolutely free (AF), Top-rope (TR).

(6) Sportovní lezecké styly jsou:

Free solo – přeledení cesty bez jištění.

On sight (OS) – zdolání neznámé cesty bez pádu v pozici prvolezce na první pokus; lezec předtím nestudoval cestu ze země a nepozoroval při výstupu žádného jiného lezce.

Flash (OSF) – zdolání neznámé cesty bez pádu v pozici prvolezce na první pokus; lezec předtím studoval cestu (např. při slanění) nebo pozoroval jiného lezce při výstupu.

Redpoint (RP) – zdolání známé cesty bez pádu v pozici prvolezce.

Pinkpoint (PP) – výstup stylem RP s ponechanými expreskami v jisticích bodech.

Absolutely free (AF) – volné zdolání cesty s jedním nebo několika odpočinitými na jisticích bodech, pokračování ve výstupu z pozice před odpočinitím.

Top-rope (TR) – zdolání výstupové linie vlastní silou a bez pádu v závěsu s horním jištěním lanem.

Článek 8

Další pravomoci OVK

Příslušné OVK mohou také vydat omezení k:

- a) provozování některých lanových aktivit (přelanění atd.);
- b) lezení cest s horním jištěním (TR).

Článek 9

Dohled nad dodržováním Pravidel

Dohled nad dodržováním Pravidel přísluší všem lezcům, kteří jsou povinni upozornit na jejich porušování místní OVK, případně správce skal.

Článek 10

Platnost Pravidel

- (1) Pravidla nabývají účinnosti dnem schválení Valnou hromadou ČHS.
- (2) Pravidla byla schválena Valnou hromadou ČHS dne 21.3. 2009.
- (3) Dnem schválení těchto Pravidel zanikla platnost Pravidel schválených Valnou hromadou ČHS dne 24.3. 2007.

Příloha č. 1 Definice základních pojmů k Pravidlům

Pro účely Pravidel se vymezují některé základní pojmy takto:

- a) **cesta** je linie výstupu, která už byla přeležena prvovýstupcem a jež je od nástupu k vrcholu zcela samostatná anebo nejméně z 1/2 celkové délky;
- b) **Centrální vrcholová komise** ČHS (CVK) je orgán ČHS, který řeší záležitosti spojené s provozováním horolezectví na skalách České republiky, které přesahují rámec jednotlivých OVK (řídí se Statutem CVK a OVK);
- c) **Český horolezecký svaz** (ČHS) je občanské sdružení sdružující příznivce horolezeckých aktivit;
- d) **jištění fixní** je kovový zajišťovací prostředek (kruh, pískovcový borhák) trvale osazený ve skále, jehož účelem je redukovat délku pádu prvolezce a umožnit zajištění lezce v cestě;
- e) **jištění vyjímatelné** jsou textilní smyčky;
- f) **lezec** je osoba provozující horolezeckou činnost na lezeckých objektech nebo osoba mající takovýto záměr;
- g) **lezecký objekt** je skalní útvar jako věž, masiv, lom, velký kámen, který je předmětem lezeckého zájmu;
- h) **orgány ochrany přírody** jsou správní orgány uvedené v § 75 Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- i) **oblastní vrcholová komise** (OVK) je subkomisí CVK s působností pro příslušné skalní oblasti České republiky (řídí se Statutem CVK a OVK);
- j) **projekt** je linie výstupu se zdola osazeným fixním jištěním, která ještě nebyla přeležena;
- k) **prvovýstup** je první přežení výstupové linie lezeckým družstvem bez předchozího osazení zajišťovacích prostředků shora; vyjímatelné zajišťovací prostředky i fixní jištění musí být instalovány z pozice prvolezce;
- l) **slaňovací bod** (nejčastěji slaňovací kruh) slouží ke slaňování;
- m) **stavění** je lezecká technika, při které je část cesty překonána postavením na ramena spolulezce; stavění může být jednoduché ve dvojici a nebo vícenásobné s několika spolulezci;
- n) **varianta cesty** je výstupová linie, přežena později než cesta, se kterou je spojena; délka varianty cesty je menší než 1/2 délky cesty, s níž je spojena.

Příloha č. 2 Horolezecké značky

Přístupové horolezecké cesty jsou zpravidla vyznačeny na skalách jen malými max. 7 cm velkými šípkami.

Směr povolené trasy horolezecké činnosti.

Vymezení povolené trasy.

Horolezecká činnost povolena v obou směrech od pruhem vyznačené linie.

Zákaz horolezecké činnosti.

Vymezení zákazu horolezecké činnosti.

Časové omezení zákazu horolezecké činnosti.

VII - XII